

NOTA RESERVES, WEERSTANDSVERMOGEN EN SOLVABILITEIT GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING RAD HOEKSCHÉ WAARD

Inleiding

De nota reserves, weerstandvermogen en solvabiliteit is bedoeld om de omvang van het weerstandvermogen en de gewenste solvabiliteit van de gemeenschappelijke regeling te bepalen. Waar het weerstandvermogen van de RAD de minimale hoogte van de reserves aangeeft, geeft de solvabiliteit de verhouding tussen het eigen vermogen (reserves) en het vreemd vermogen weer. Op 12 december 2005 is de nota reserves, weerstandvermogen en solvabiliteit vastgesteld. De intentie is uitgesproken deze nota vijfjaarlijks te evalueren.

Het begrip vermogen

Totaal vermogen (balans totaal)

De vermogenspositie en de samenstelling van het vermogen van de RAD wordt jaarlijks in de balans weergegeven. Deze weergave geschiedt volgens de voorgeschreven richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording. Onderstaand is de vereenvoudigde balans van de RAD per 31 december 2009 weergegeven (x € 1.000)

Vaste activa	8.356	Eigen vermogen	4.298
Vlottende activa	2.108	Vorzieningen	73
		Lang vreemd vermogen	5.028
		Kort vreemd vermogen	1.065
Balanstotaal	10.464	Balanstotaal	10.464

Vaste activa

De activa van de RAD is geactiveerd tegen de nominale waarde, verkrijgingsprijs vermindert met de berekende afschrijvingen. De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de te verwachten levensduur. Vanaf 2005 is begonnen aan de vervanging van de inmiddels afgeschreven minicontainers. Deze vervanging zal medio 2012 zijn voltooid. Daarnaast heeft de RAD ingespeeld op ondergrondse inzameling. De insteek is dat de RAD gedeeltelijk bijdraagt aan de investeringslasten van de ondergrondse containers. Na plaatsing worden de containers om niet over gedragen aan de RAD. De RAD is verantwoordelijk voor onderhoud en op termijn verantwoordelijk voor de vervangingsinvesteringen.

Vlottende activa

De vlottende activa van de RAD bestaan uit de posten vorderingen, liquide middelen en de overlopende activa (vooruitbetaalde kosten). De liquide middelen in de post vlottende activa bedroegen ultimo 2009 € 1.122 mln.

Eigen vermogen

Hoewel de deelnemers in de RAD conform de gemeenschappelijke regeling verplicht zijn zorg te dragen dat de RAD altijd over voldoende middelen beschikt om al haar verplichtingen aan derden te voldoen (art 25), is het beleid erop gericht om de dienst volledig selfsupporting te laten zijn. Dit is mogelijk gemaakt door in de gemeenschappelijke regeling de RAD alle bevoegdheden te geven om afvalstoffenheffing en reinigingsrechten te heffen.

Het eigen vermogen is opgebouwd uit de volgende reserves:

1) Algemene reserve

Op 12 december 2005 is de eerste notitie reserves, weerstandvermogen en solvabiliteit vastgesteld. De conclusie van deze notitie is dat het weerstandvermogen bepaald dient te worden op 15% tot 18% van de jaarlijkse lasten. Bij het bestemmen van eventuele overschotten worden deze percentages als richtlijn gebruikt om de hoogte van de algemene reserve vast te stellen. Het saldo van de algemene reserve bedroeg per 31 december 2009 € 1,361 mln, zijnde 15% van de jaarmzet 2009.

2) Bestemmingsreserves

De RAD beschikt over een aantal bestemmingsreserves bedoelt voor het egaliseren van de kosten van groot onderhoud van het complex aan de Smidsweg in Westmaas en de inzamelvoertuigen. Tevens zijn bestemmingsreserves gevormd ter egalisatie van de lasten betrekking hebbend op de aanschaf en onderhoud van huishoudelijke minicontainers en ondergrondse containers. Dotaties vinden plaats op basis van de geraamde kosten. Onttrekkingen vinden plaats nadat de kosten gemaakt zijn. Investerings in minicontainers worden geactiveerd waarbij de jaarlijkse afschrijvingslasten gedekt worden vanuit de bestemmingsreserve. Het saldo van deze bestemmingsreserves bedroeg per 31 december 2009 € 1.6 mln.

3) Tariefsegalisatiereserve

Vanaf het moment dat het weerstandvermogen tot de gewenste hoogte was gegroeid, heeft het algemeen bestuur een reserve ter egalisatie van de tarieven afvalstoffenheffing gevormd. Deze reserve is bedoeld om fluctuaties in de hoogte van de afvalstoffenheffing te voorkomen. Het saldo van deze reserve bedraagt per 31 december 2009 € 1,3 mln.

4) Stille reserves

Naast het op de balans gepresenteerde vermogen bestaat een andere vorm van vermogen, de eventuele stille reserve. Deze reserve ontstaat door een te lage waardering van de bezittingen of een te hoge waardering van verplichtingen. Een stille reserve kan vanwege de mate van vraag en aanbod in de markt fluctueren. Bovendien dient opgemerkt te worden dat de omvang van de stille reserve afhankelijk is van de bereidheid tot vervreemding of uittreden.

Activa

Na globaal onderzoek naar de stille reserves in de activa bij de RAD blijkt dat de meeste bedrijfsmiddelen (voertuigen en containers) zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde en worden afgeschreven op basis van de verwachte levensduur. In het verleden is gebleken dat door consequent, goed onderhoud te plegen de waarde van de bedrijfsmiddelen aan het einde van de gebruiksperiode hoger zijn dan in de branche gebruikelijk. Deze hogere waarde wordt bij verkoop verantwoord als zijnde boekwinst. Aangezien de RAD niet de intentie heeft om bedrijfsmiddelen af te stoten wordt nader onderzoek naar de hoogte hiervan niet noodzakelijk geacht. Gesteld wordt daarom dat de stille reserves in bedrijfsmiddelen en onroerend goed nihil zijn. Uitzondering is de waardering van de ondergrondse containers. Deze containers zijn geplaatst voor rekening van derden en daarna om niet overgedragen aan de RAD. De RAD is verantwoordelijk voor onderhoud en op termijn verantwoordelijk voor de vervangingsinvesteringen. Bij de behandeling van de jaarrekening is daarom besloten voor de toekomstige lasten van deze containers een bestemmingsreserve te vormen waarin jaarlijks de 'bespaarde' afschrijvingslast wordt gereserveerd.

Deelnemingen

Sinds 1 januari 2009 is de RAD deelnemer in de gemeenschappelijke regeling SVHW. Deze GR heeft tot doel het uitvoeren van de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen en waterschapsomslagen. Het algemeen bestuur van het SVHW voert een eigen begrotingsbeleid en een eigen beleid met betrekking tot de door haar gewenste weerstandsvermogen. De RAD kan hier via haar vertegenwoordiger in het bestuur van de SVHW invloed op uitoefenen. De gewenste hoogte van de weerstandsreserve bij het SVHW is inmiddels bereikt en positieve resultaten worden uitgekeerd aan de deelnemers. In het geval van negatieve resultaten dienen de deelnemers naar rato bij te dragen.

Vreemd vermogen

Het vreemd vermogen van de dienst is opgebouwd uit de post voorzieningen, langlopend vreemd vermogen en de post vlottende passiva.

1) voorzieningen

Deze voorzieningen hebben betrekking op personele kosten. Indien in de loop van 2010 geen bijzonderheden voordoen, zal de post voorzieningen ultimo 2010 teruggebracht zijn tot nihil.

2) langlopend vreemd vermogen

Het langlopend vreemd vermogen bestaat uit 3 bij de BNG afgesloten leningen en een klein bedrag aan waarborgsommen. Het rentepercentage van de langlopende leningen varieert tussen de 4,53% en de 3,9%. Het aflossingsschema van de leningen is verschillend.

In onderstaand schema is de leningenstand per ultimo 2009 weergegeven.

Omschrijving	rente %	saldo 31/12/08	saldo 31/12/09	laatste jaar	rente herziening
BNG 99097	4,53%	€ 3.058.943	€ 3.005.924	2037	2014
BNG 102523	4,60%	€ 1.000.000	€ 1.000.000	2032	n.v.t.
BNG 104499	3,90%	-	€ 1.000.000	2019	n.v.t.
Totaal		€ 4.195.077	€ 5.005.924		

Bij ongewijzigd beleid (begroting 2011) wordt het saldo van het langlopend vreemd vermogen ultimo 2015 geraamd op € 6,2 mln. Voorzien wordt dat in 2010 en 2011 twee langlopende geldleningen worden aangetrokken van elk € 1 mln. Het geraamd verloop van het langlopend vreemd vermogen is als volgt:

	<u>2011</u>	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>
Stand begin jaar	5.951	6.843	6.682	6.519	6.353
Aflossingen	108	161	163	166	170
Aantrekken nieuwe lening	1.000	-	-	-	-
Stand einde jaar	6.843	6.682	6.519	6.353	6.183

3) kortlopende schulden

De kortlopende schulden van de RAD bestaan uit schulden aan crediteuren en schulden als gevolg van aangegane investeringsverplichtingen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen (art 11 BBV) bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de dienst beschikt om niet begrote kosten te dekken en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen én die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De weerstandscapaciteit

Met weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld waarmee financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. De weerstandscapaciteit bestaat uit de ruimte in de exploitatie en de algemene reserve. De ruimte in de exploitatie bestaat uit de post onvoorzien en de onbenutte belastingcapaciteit. De ruimte in algemene reserves die kunnen worden ingezet bij calamiteiten bestaat uit de risicobuffer in de algemene reserve vast en de algemene reserve vrij deel, inclusief de verwerking van alle te verwachten claims en stortingen.

In onderstaand overzicht worden de elementen genoemd die de weerstandscapaciteit bepalen :

Weerstandsvermogen exploitatie

Onvoorzien

Onbenutte belastincapaciteit

Totaal in exploitatie

€

Weerstandscapaciteit in vermogensfeer

Algemene reserve (vrij deel)

€ 1.361.000

Stille reserves

Totaal in vermogensfeer

€ 1.361.000

Totaal weerstandscapaciteit

€ 1.361.000

Inventarisatie risico's

Om het benodigde weerstandsvermogen te berekenen wordt gebruik gemaakt van de risicowaarde. Hierbij wordt gekeken naar de kans dat een bepaald risico zich voordoet en het mogelijke schadebedrag. De som van alle individuele risicowaarden, bepaalt de noodzakelijke hoogte van het weerstandsvermogen. In bijlage 1 is een actuele inventarisatie opgenomen van de risico's.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de verhouding weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de risico's. Het geeft aan in hoeverre de RAD in staat is om niet begrote financiële gevolgen van risico's op te vangen met eigen middelen.

De uiteindelijke beoordeling van het weerstandsvermogen wordt via een ratio berekend. Dit gebeurt als volgt:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De beschikbare weerstandscapaciteit is € 1.361.000. De risico-inventarisatie en -kwantificatie geeft op dit moment een benodigde weerstandscapaciteit van € 1.609.375. De ratio van het weerstandsvermogen van de RAD komt daarmee uit op € 1.361.000 / € 1.609.375 = 0,85. De normratio moet minimaal 1 zijn.

Solvabiliteit

Solvabiliteit is de mate waarin een organisatie in staat is aan haar verplichtingen te voldoen. De solvabiliteit wordt onder andere bepaald door de verhouding van het eigen vermogen tot het totale vermogen. Bij commerciële geldverstrekkers is het gebruikelijk een solvabiliteit te eisen van 20 tot 30%. Bij onze dienst is de verhouding van het eigen vermogen tot het totale vermogen 41%. In het eigen vermogen is naast de algemene reserve ook een bedrag van € 2,9 mln aan andere soorten reserves opgenomen. Deze reserves hebben tot doel om de kosten en de tarieven voor afvalstoffenheffing te egaliseren. Wordt alleen de algemene reserve van € 1,36 mln in de berekening meegenomen, dan is de solvabiliteit 13%. Wordt uitgegaan van het in de voorgaande alinea bepaalde weerstandsvermogen dan zou de solvabiliteit uitkomen op 15%.

Financieringsfunctie

In de begroting 2010 en de conceptbegroting 2011 wordt melding gemaakt van een verwacht financieringstekort in 2010 en 2011 waardoor het aantrekken van vreemd vermogen noodzakelijk geacht wordt. De financiering door het aantrekken van vreemd vermogen heeft gevolgen voor de solvabiliteit. De vraag is dan ook of financiering door middel van vreemd vermogen, waardoor ook de rentelasten zullen toenemen, wenselijk is. Het vergroten van het eigen vermogen, in plaats van het vreemd vermogen, heeft voordelen én is gelet op het minimaal aanwezige weerstandsvermogen noodzakelijk.

De vraag is hoeveel vermogen heeft de RAD nodig voor het financieren van de aan haar toegewezen taken en op welke wijze vindt deze financiering plaats.

- In een situatie dat de RAD kiest om haar activiteiten volledig met vreemd vermogen te financieren zullen de rentelasten toenemen.
- In een situatie waarin de RAD kiest voor een volledige financiering door eigen vermogen vindt een besparing van rentelasten plaats.

De financieringsfunctie van het eigen vermogen kan bepaald worden door het eigen vermogen als percentage van de waarde van langlopende activa weer te geven. Deze manier geeft inzicht in de mate waarin een organisatie in staat is langlopende activa te financieren met eigen vermogen. Hierbij worden percentages van 50% genoemd. Deze maatstaf kan vooral zijn nut hebben bij instellingen die maar in beperkte mate toegang hebben tot de kapitaalmarkt, en dus in belangrijke mate op eigen vermogen zijn aangewezen.

De berekening gebaseerd op de concept meerjarenbegroting 2011–2015 geeft het volgende beeld:

jaar	Waarde materiële vaste activa	Totaal eigen vermogen	Financieringsfunctie eigen vermogen
2009	€ 8.356	€ 4.298	51%
2010	€ 9.183	€ 3.948	43%
2011	€ 9.508	€ 3.384	36%
2012	€ 8.940	€ 2.963	33%
2013	€ 8.162	€ 2.554	31%
2014	€ 8.471	€ 2.201	29%
2015	€ 7.006	€ 2.056	29%

Uit bovenstaand schema blijkt dat de financieringsfunctie van het eigen vermogen zal afnemen van 51% in 2009 tot 29% in 2015. De rentelasten nemen hierdoor met € 115.000 toe zonder dat een wijziging van activiteiten plaatsvindt.

Ideaalcomplex

Bij het investeren in materieel wordt zoveel als mogelijk getracht te streven naar een ideaalcomplex. In een ideaalcomplex kan met de jaarlijkse afschrijvingen de financiering van vervangingsinvesteringen plaatsvinden. Door te streven naar een dergelijke situatie worden grote schommelingen in het vreemd vermogen en de daarbij behorende rentelast vermeden. De RAD zal dit principe zoveel als mogelijk blijven hanteren.

Aanbeveling

Het verdient aanbeveling om het eigen vermogen niet alleen als weerstandsvermogen te bezien maar ook de financieringsfunctie van het eigen vermogen nadrukkelijk te betrekken bij de bepaling van de hoogte van de algemene reserve. Hoewel de meningen over het meest ideale percentage verschillen wordt aangenomen dat een minimum percentage van 50% wenselijk is. Gezien de teruglopende verhouding van de activa ten opzichte van het eigen vermogen in de komende jaren wordt voorgesteld eventuele toekomstige overschotten toe te voegen aan de algemene reserve.

Voorstel

Gezien de voorliggende nota stellen wij het volgende voor:

- Het weerstandsvermogen (algemene reserve) te bepalen op minimaal € 1,6 mln. (de hoogte van de algemene reserve is op dit moment € 1,36 mln);
- De gewenste solvabiliteit te bepalen op minimaal 15%;
- In verband met de financieringsfunctie van het eigen vermogen te streven naar een minimaal eigen vermogen van 50% van de materiële vaste activa;
- Om voorgenoemde streefhoogte van de algemene reserve te realiseren door eventuele toekomstige overschotten toe te voegen aan de algemene reserve

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 28 juni 2010.

de voorzitter,

de secretaris,

J.G. van Buuren

M. Huisman